

- Herminia tentacularia* L. Verebély, Zsarnócza V. 20. —
 VII. 15. *derivalis* Hb. Verebély, Zsarnócza IV. 20—VI. 26.
Pechypogon barbalis Cl. Verebély.
Hypena rostralis L. Verebély III. 24—V. 12. VIII. 18.—X. 13.
proboscidalis L. Verebély IX. 25. *obesalis* Tr. Verebély VI. 25.
Rivula sericealis Sc. Verebély VI. 16. VIII. 7—IX. 15.

D) B r e p h i d e s.

Brephos nothum Hb. Léva.

Bogarászati utam Boszniába és Hercegovinába.

Ita *Kelecsényi Károly*.

I.

Jóllehet nem voltam az első magyar rovarász, ki Boszniában és Hercegovinában, a bogarakban oly gazdag Balkánnak e két területén gyűjtött, — mindazonáltal bátran merem állítani, hogy nem egyhamar akad bogarász, a ki oly rövid idő alatt, csupán négyheti barangolással, számra nézve több, fajokra nézve pedig érdekesebb állatokat gyűjtött volna, mint nekem alkalmam volt.

Dr. Szuljovszky Dezső országgyűlési képviselő úr hathatós közvetítése folytán, kinek e helyen is mély köszönetemet leróvok, a magyar és osztrák államvasutakon ingyenes jeggyel ellátva, és kellően felszerelve 1899. június 1-én Tavarnokról útra keltem és másnap késő délután Sarajevóba érkeztem. Mindenekelőtt *Apfelbeck Victor* orsz. muzeumi őr urat kerestem fel. A tőle vett utasítások után, június 3-án első kirándulásomul a Bosznia folyó eredetét, illetve forrását és az a fölötti hegység oldalait választottam. Kirándulásomnak kedvezett a szerencse, mert a sok százra menő bogár közt a Bosznia folyóban fekvő kövekről a ritka *Hydraena perparvula* *Kuw.*-ot több példányban szedtem.

A hegységben a kövek alul, *Megadontus azureus nov var. cordiscus* *Larong.*, továbbá *C. caelatus v. sarajevoensis* *Apfl.* futoncz több példánya került az üvegbe: — a lehullott kordhadt falevél alól pedig *Mastigus dalmatinus* bogarat nagy számban rostáltam, lepkek közül pedig a ritka és gyönyörű *Spilosoma placida* szövőlepkét gyűjtöttem.

Sarajevo környékét bejárva, másnap azaz június 4-én a

reggeli vonattal A p f e l b e c k ú r társaságában gyönyörű völgyeket, kanyarulatokat átszelve, a Hercegovina határánál 1010 méterig emelkedő és fekvő „Ivan“ vasuti állomáshoz érkeztünk és itt leszálltunk. Ivan állomás 658 méter hosszú alagútja képezi Bosznia és Hercegovina határát, és a vízválasztékot az Adria és Feketetenger között. Podgyászunkat, nyergeinket az állomás egy igen szerényen berendezett és bebútorozott szobájába lerakva, a felfogadott két török kísérelővel a közelbe a fekvő bükkös erdőbe siettünk, hogy ott a földön heverő több száz éves fatörzsek kérgéit átkutassuk. Ott gyűjtöttük a ritka *Omphreus morio var. Beckianus Gngl.* futrinkát több példányban, azonkívül *Carabus v. rugosus Dej., croaticus v. bosnicus, Pareyssi v. Gattereri Géh., Molops alpestris Dej.,* a kövek alól pedig *Pterostichus Brucki Schm.,* fatörzsekről *Melasis buprestoides L.,* és *Platydema violaceat,* az ölfákról a ritka *Tharops nigriceps* számos példányát kézzel kerítettük.

Az est közeledvén, szállásunkra mentünk és hideg vacsoránkat elköltve, nyugodni helyezkedtünk, hogy másnap az ezen állomástól mintegy 15 kilométernyire fekvő és a *Krbljine* tövében 1600 méter magasságra emelkedő alhavason az „Insurgent“ barlangot és a fölötte elterülő bükk- és fenyő erdőt átkutassuk.

Jól kipihenve, június 5-én reggeli 4 órakor talpon voltunk és két kis hosnyák lovat megnyergeltetvén, az állomásfőnök által ajánlott megbízható török vezetőinkkel az előbb említett barlang felé igyekeztünk, annál inkább, mivel ezen barlangról csak kevés bennlakónak van tudomása, annál kevésbbé a barlang küszöbét átlépni merészsége.

A hegyi rosz gyalogutakon lépésben nyargalva, mintegy 5 kilométernyi lovaglás után, egy réti forrásnál pihenőt tartottunk. A patak mentén több ritkább állat birtokába jutottunk, úgy mint : *Otiorrhynchus bosnicus* Stierl. és *multicostatus St., Platynus scobriculatus F.* és *antennarius Duft., Oreina variabilis Ws., Pterostichus fasciatopunctatus Cr.* és *Meisteri Reit.* bogarat, bizonyos vadhagyma szagú növényen, mely növény nagy területeken búzt árasztott, *Tropiphorus ochraceosignatus Boh.* ormányost, százakra menőt.

Lovainkra ismét felkapva, 8 óra tájban a barlang aljához értünk és leszállva a lovakat fához kötöttük, azután igen meredek lejtőn kapaszkodva, fél óra alatt a barlang szájánál termettünk. Mielőtt a barlangba léptünk volna, acetylen lámpáinkat megtöltöttük, borszeszes üvegeinket rendbe hoztuk és felöltönket felhúzáván a két török kísérelőben a barlangba hatoltunk. A barlang eleinte

tágas, tovább azonban mintegy 50 méternyire szűkül, mely ponttól kezdve megkezdtük az ilyen helyen denevér trágya és csontmaradványon élőködni szokott vakbogár után, a barlang falát lámpával megvilágítva kutatni. Eleinte gyéribben, tovább lépésről-lépésre haladva azonban sűrűbben esett hol egyiknek, hol másiknak a gyűjtő üvegébe az igen ritka és kizárólag csak eme barlangban tenyésző, *Apholeuonus nudus* Apfl. nevű vak bogár. A barlang végén tágas és magas terembe jutottunk, melynek közepén egy rakás barlangi medve és szarvas csont fekszik. A terem egyik oldalfülkéjében, hová négykézláb másztunk, volt 9 drb. régi szerkezetű rozsdás fegyver, melyeket valószínűleg az 1878. évi occupáció alkalmával az insurgensek ott elrejtettek: innen kapta a barlang az „Insurgentenhöhle“ nevet. A fegyverek a sárajevoi múzeumba kerültek.

A szerencse kedvezett, mert a nevezett vakbogárból mintegy 80 drbot, azonkívül egy ismeretlen, szárny nélküli barlangi legyet és egy új *Anophthalmus*, vak futrinkát találtunk. Egyben megjegyzem, hogy a barlang hőmérséklete csak 1—2 fok meleg lehetett. Zsákmányunkkal visszafordulva, fél óra alatt ismét a barlang nyílásánál voltunk. A három órai barlangban való tartózkodás után kijutván, a pázsitra terített birkahúsból és juhtúróból álló hideg büffet elköltéséhez fogtunk.

Egy órai pihenés után a barlang fölött elterülő planinán, szél által ledöntött fatörzsekben vésővel dolgozva, vadászva, a következő ritka bogarak kerültek számos példányban üvegeinkbe: *Molops bosnicus* Gnglb., *curtula* Gngl., *obtusangulus* Gngl., és *ab-rubripes* Gngl., *Laemostenus bosnicus*, *Omphreus morio* var. *Bekkanus*, *Dima elateroides*, *Athous undulatus* és *v. bifasciatus*, *Leistus parvicollis*, *Cychnus v. balcanicus*, *Notiophilus substriatus* Wath. stb. Szóval, lépésről-lépésre haladva, újabb és ritkább állatok kerültek kezeinkhez, és miután az idő már előhaladott, lassan kezdtünk a planináról leereszkedni, és este 8 órakor már szállásunkon találtuk magunkat.